

**ДО СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ
К 64.108.05 УКРАЇНСЬКОЇ ІНЖЕНЕРНО-
ПЕДАГОГІЧНОЇ АКАДЕМІЇ**

Відгук

офіційного опонента, кандидата економічних наук, доцента

Колещука Ореста Ярославовича

на дисертацію

Проценко Анастасії Володимирівни

**«Управління структурними трансформаціями інноваційного
потенціалу підприємств»**

**на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)**

1. Актуальність теми дисертаційної роботи

В сьогоденнішніх мінливих ринкових умовах у вітчизняній економіці суттєво знижується рівень інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств, що зумовлюється поступовістю оновлення управлінських методів та концепцій, зменшенням ефективності фахових компетенцій, зниженням адаптивності фінансово-економічної структури відповідно до вимог зовнішнього та внутрішнього середовища. За цих умов створення нової економічної системи й забезпечення сталого економічного зростання на вітчизняних промислових енергетичних підприємствах можливо лише завдяки формуванню та реалізації адекватної політики впровадження структурних трансформацій, що обумовлює розробку відповідного науково-методичного забезпечення, особливо у напрямку удосконалення управління інноваційним потенціалом. Тому питання розробки і впровадження концепцій і механізмів управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємств викликають до себе підвищений інтерес, що підтверджує актуальність дисертаційного дослідження Проценко А.В.

Виходячи з зазначеного, в рамках загального напрямку дослідження Проценко А.В. вирішено важливу наукову проблему – узагальнено теоретико-

методичні положення і розроблено практичні рекомендації щодо управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємств.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертаційній роботі, їх достовірність і новизна

Наукові положення, висновки і результати дослідження Проценко А.В. є обґрунтованими та достовірними. Розроблені в дисертаційній роботі підходи й отримані результати були проведені за допомогою застосованих методів теоретичного та емпіричного дослідження, а саме: порівняльного аналізу, структурно-декомпозиційного та семантичного аналізу – для конкретизації таких понять, як «структурні трансформації», «інноваційний потенціал»; логічного, історичного та системного підходів, узагальнення, порівняння, аналізу і синтезу – для уточнення класифікаційних ознак інноваційного потенціалу на підприємстві; графічний метод – для узагальнення статистичних даних та наочного відображення отриманих висновків за результатами проведених досліджень; системно-структурного аналізу – для формування теоретико-методичних рекомендацій щодо удосконалення механізму, концептуальних основ, стратегії управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємств; таксономії – для розрахунку інтегральних показників складових інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств; експертних оцінок – для визначення факторів, які впливають на рівень інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств; сценарного моделювання – для встановлення впливу параметрів одночасної варіації розвитку промислових енергетичних підприємств через ймовірність оцінки кожного зі сценаріїв управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу.

Усі розроблені в дисертаційній роботі рекомендації є новими і оригінальними. Базисні теоретичні положення, висновки та рекомендації, які містить дисертаційна робота, мають достатню наукову обґрунтованість та

достовірність, що підтверджується використанням: законодавчих та нормативних актів Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, офіційних статистичних матеріалів Державної служби статистики України, звітності промислових енергетичних підприємств, монографій та наукових періодичних публікацій в іноземних і вітчизняних виданнях за даною проблематикою.

Аналіз змісту дисертації, опублікованих праць та автореферату підтверджує достатній ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, що містяться у дисертації та виносяться на захист.

У першому розділі «Теоретичні основи управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємства» розглянуто й узагальнено проблеми розвитку інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств під впливом науково-технічного прогресу (стор. 22-40 дисертації).

Автором проаналізовано та систематизовано наукові підходи до визначення сутності поняття «управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємства» (стор. 41-58 дисертації).

Особливий інтерес викликає систематизація методів оцінки інноваційного потенціалу підприємства (стор. 72-86 дисертації).

У другому розділі «Комплексна оцінка інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств як об'єктивна основа реалізації структурних трансформацій» удосконалено методичний підхід до оцінки інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств (стор. 89-96 дисертації).

В дисертації здійснено інтегральне оцінювання складових інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств (стор. 127-148 дисертації).

Автором визначено фактори впливу на рівень інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств (стор. 149-157 дисертації).

У третьому розділі «Удосконалення методичного забезпечення управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу

промислових енергетичних підприємств» розроблено науково-методичний підхід до формування управлінських рішень щодо підвищення рівня інноваційного потенціалу підприємств з урахуванням впливу структурних трансформацій (стор. 202-208 дисертації).

Автором запропоновано концептуальні основи управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств (стор. 195-201 дисертації).

Викликає інтерес розроблена стратегія управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств (стор. 209-2015 дисертації).

Висновки до розділів та за результатами роботи сформульовані достатньо чітко і виразно та відповідають змісту дисертаційної роботи.

Список використаних джерел досить повний і охоплює сучасні вітчизняні та зарубіжні публікації із 238 найменувань.

Дисертаційна робота Проценко А.В. характеризується логічною, завершеною структурою та послідовною побудовою, повною мірою висвітлює зміст визначених розділів. Все це дає підстави стверджувати, що висновки, пропозиції та рекомендації, сформульовані в дисертації, є достатньо обґрунтованими і достовірними.

Підтверджую наукову новизну положень, висновків та рекомендацій, що містяться у дисертаційній роботі.

Важливим науковим результатом є методичний підхід до оцінки інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств (стор. 89-96), що ґрунтується на послідовній системній реалізації етапів оцінки, яка комплексно охоплює інноваційний потенціал підприємств за допомогою поділу на складові, аналіз кожної з яких використовує певну сукупність показників.

На особливу увагу заслуговує запропонований механізм управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств (стор. 188-194), що ґрунтується на сукупності структурних підсистем, які взаємоузгоджені між собою та враховують

комплекс принципів, факторів, важелів, функцій, стимулів, методів й інструментів управління інноваційним потенціалом.

Запропоновано концептуальні основи управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств (стор. 195-201), які базуються на принципах, теоретико-методичному та аналітичному інструментарії, стратегічних цілях та сценаріях управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємств.

Автором запропонована стратегія управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств (стор. 209-215), яка включає сценарії управління вертикальної та горизонтальної єдності трансформаційних процесів, визначаючи інноваційні потенційні можливості підприємств, стратегічні пріоритети розвитку й коригування умов реалізації стратегічних планів з урахуванням ефективності використання інноваційного потенціалу.

Значний інтерес представляє розроблений понятійний апарат процесу управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємства (стор. 41-58), що базується на побудові структурно-логічного взаємозв'язку таких базових дефініцій, як «структура», «трансформація», «структурна трансформація», «інновація», «потенціал», «інноваційний потенціал», що дозволило сформуванню комплексний теоретико-емпіричний базис й визначити зміст поняття «управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємства».

Удосконалено науково-методичний підхід до формування управлінських рішень щодо підвищення рівня інноваційного потенціалу підприємств з урахуванням впливу структурних трансформацій (стор. 202-208), який базується на консолідації рефлексійної та ситуаційної спрямованості управління структурними трансформаціями, враховуючи багатоваріантність та нелінійність системи управління як економічного процесу, що дозволяє промисловим енергетичним підприємствам забезпечити відповідність

інноваційної системи внутрішніх елементів та їх раціональну взаємодію, що ґрунтується на принципах динамічної рівноваги, багаторівневих змін.

Поставлені автором мета та завдання дисертаційного дослідження повністю виконані. Основні пропозиції, положення, висновки здобувача достатньо обґрунтовані, достовірні і мають наукову новизну.

Дисертація виконана відповідно до науково-дослідних робіт Української інженерно-педагогічної академії за темою «Управління розвитком суб'єктів господарювання на засадах інноваційної економіки» (номер державної реєстрації 0119U000326) та Національного авіаційного університету за темою «Управління сталим розвитком інтеграційних процесів підприємств повітряного транспорту в міжнародному просторі» (номер державної реєстрації 0118U004287), та відповідає цілям Стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів.

3. Наукова новизна одержаних результатів

Серед наукових результатів, які удосконалено в ході дисертаційної роботи відповідно до окреслених цілей і задач, такі:

понятійний апарат процесу управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємства, що, на відміну від існуючих, базується на побудові структурно-логічного взаємозв'язку таких базових дефініцій, як «структура», «трансформація», «структурна трансформація», «інновація», «потенціал», «інноваційний потенціал», що дозволило сформулювати комплексний теоретико-емпіричний базис й визначити зміст поняття «управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємства» (стор. 41-58);

методичний підхід до оцінки інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств, що, на відміну від існуючих, ґрунтується на послідовній системній реалізації етапів оцінки, яка комплексно охоплює інноваційний потенціал підприємств за допомогою поділу на складові, аналіз кожної з яких використовує певну сукупність показників (ресурсна,

маркетингова, виробнича, фінансова, інвестиційна, управлінська), результати якого впливають на відображення параметрів корегуючих коефіцієнтів інтегральної функції й рівень функції бажаності для побудови графоаналітичної моделі (стор. 89-96);

механізм управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств, що, на відміну від існуючих, ґрунтується на сукупності структурних підсистем, які взаємоузгоджені між собою та враховують комплекс принципів, факторів, важелів, функцій, стимулів, методів й інструментів управління інноваційним потенціалом (стор. 188-194);

концептуальні основи управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств, які, на відміну від існуючих, базуються на принципах, теоретико-методичному та аналітичному інструментарії, стратегічних цілях та сценаріях управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємств, що дозволяє розробляти і впроваджувати найбільш ефективні стратегічні й тактичні заходи, спрямовані на перманентну нейтралізацію і запобігання можливим негативним впливам на рівень інноваційного потенціалу (стор. 195-201);

Серед наукових результатів, що набули подальшого розвитку в ході дисертаційної роботи:

науково-методичний підхід до формування управлінських рішень щодо підвищення рівня інноваційного потенціалу підприємств з урахуванням впливу структурних трансформацій, який, на відміну від існуючих, базується на консолідації рефлексійної та ситуаційної спрямованості управління структурними трансформаціями, враховуючи багатоваріантність та нелінійність системи управління як економічного процесу, що дозволяє промисловим енергетичним підприємствам забезпечити відповідність інноваційної системи внутрішніх елементів та їх раціональну взаємодію, що ґрунтується на принципах динамічної рівноваги, багаторівневих змін (стор. 202-208);

стратегія управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств, яка, на відміну від існуючих, включає сценарії управління вертикальної та горизонтальної єдності трансформаційних процесів, визначаючи інноваційні потенційні можливості підприємств, стратегічні пріоритети розвитку й коригування умов реалізації стратегічних планів з урахуванням ефективності використання інноваційного потенціалу (стор. 209-215).

4. Повнота викладу в опублікованих працях наукових положень, висновків і рекомендацій

За темою дисертації опубліковано 20 наукових праць, в тому числі 9 статей – у наукових фахових виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних.

Основні висновки за результатами дослідження, положення та рекомендації оприлюднено на науково-практичних конференціях, а саме: X Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами» (м. Київ, 2019 р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Потенціал сучасної науки» (м. Київ, 2019 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Становлення та особливості регулювання міжнародних економічних відносин» (м. Дніпро, 2019 р.); I Міжнародній науково-практичній конференції «Наука, суспільство, освіта: актуальні питання та перспективи розвитку» (м. Харків, 2019 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегічні пріоритети розвитку економіки, обліку, фінансів та права в Україні та світі» (м. Полтава, 2020 р.); II Міжнародному науковому симпозиумі «Сталий розвиток – стан та перспективи» (м. Львів, 2020 р.); III Міжнародній науково-практичній конференції «Наука, суспільство, освіта: актуальні питання та перспективи розвитку» (м. Харків, 2020 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка, менеджмент та аудит: сучасні проблеми, перспективи та напрями розвитку» (м. Львів, 2020 р.); Міжнародній науково-практичній конференції

«Методичні підходи до формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіонів» (м. Дніпро, 2020 р.).

5. Важливість одержаних здобувачем результатів для науки і практики

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретико-методичні та прикладні положення дисертації доведені до рівня конкретних пропозицій і методичних розробок стосовно управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств та впроваджені в роботу Харківської міської ради Харківської області, виконавчий комітет (довідка про впровадження № 08-21/1280/2-20 від 25.05.2020), ТОВ «Харківтрансмашпроект» (довідка про впровадження № 164/С-1 від 14.02.2020), ТОВ «АМГ-ІНВЕСТ» (довідка про впровадження № 08/344 від 20.01.2020).

Результати дослідження використовуються в Українській інженерно-педагогічній академії при викладанні дисциплін «Інноваційний розвиток підприємства», «Управління ресурсами», «Економічне управління підприємством» (довідка про впровадження № 106/57-01 від 28.01.2020).

6. Відповідність оформлення дисертації чинним вимогам

Дисертація оформлена у відповідності з вимогами МОН України, є завершеною науково-дослідною роботою, виконана на достатньо високому науково-теоретичному рівні.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних літературних джерел. Загальний обсяг роботи – 287 сторінки друкованого тексту. Робота містить: 58 таблиць, з них 4 займають 5 повних сторінок; 49 рисунків, з них 9 займають 9 повних сторінок; 6 додатків – на 44 сторінках; список використаних джерел з 238 найменувань – на 26 сторінках. Обсяг основного тексту дисертації становить 203 сторінки.

Автореферат викладено у науковому стилі, літературною мовою відповідно до встановлених вимог, у повній мірі відображає зміст дисертації, структуру, головні здобутки і положення дисертації.

Дисертація та автореферат відповідають вимогам, що пред'являються до кандидатських дисертацій за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

7. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Слід відзначити достатньо високий рівень теоретичних та прикладних досліджень, виконаних в роботі Проценко А.В., але все ж таки мають місце деякі дискусійні питання. Основні з них зводяться до такого:

1. Доцільно було б у параграфі 1.1 більш детально оцінити вплив внутрішніх факторів на формування інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств та обґрунтувати заходи, спрямовані на стимулювання розвитку інноваційного потенціалу підприємств під впливом зовнішнього середовища (стор. 22-40).

2. У параграфі 1.3 дисертаційної роботи доцільно було б навести систематизацію результатів аналізу теоретичних підходів щодо формування факторів стимулювання структурних трансформацій інноваційного потенціалу підприємства (стор. 59-71), що надало б можливість визначити їх домінантність та орієнтованість на консолідацію внутрішніх ресурсів та джерел щодо підвищення рівня інноваційного потенціалу.

3. На стор. 70 дисертант розглядає класифікацію основних функцій управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємства, яку, на нашу думку, вважаємо неповною, оскільки в роботі не розглянуто індикативно-специфічні види, які спрямовані на стабілізацію розвитку інноваційного потенціалу під впливом глобальних конкурентних тенденцій.

4. У роботі автором здійснено інтегральне оцінювання складових інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств, визначаючи

вплив кожної складової на загальний рівень інноваційного потенціалу. На наш погляд, потребує більш ретельного обґрунтування доцільність вибору обраного методу шкалування параметричної оцінки надання якісної та кількісної характеристики отриманим результатам (стор. 127-130).

5. В другому розділу дисертації здійснено ранжування показників інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств за п'ятьма групами складових. Але не досить ґрунтовно доведено доцільність використання саме даної методики ранжування та не зрозумілим є метод формування довжини вектора складових інноваційного потенціалу підприємств (стор. 159-162).

6. Визначаючи оптимістичні та песимістичні сценарії управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств, автору слід було б, окрім напрямів реалізації стратегічних змін в межах кожного з них, конкретизувати також критерії їх вибору (стор. 178-186).

Незважаючи на деякі дискусійні положення, які істотно не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, необхідно зробити висновок про те, що дисертація Проценко Анастасії Володимирівни «Управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємств» є самостійною завершеною науковою роботою.

Зміст дисертаційної роботи відповідає обраній темі, забезпечує досягнення поставленої мети та задач дослідження.

8. Відповідність роботи встановленим вимогам до кандидатських дисертацій

Дисертація Проценко Анастасії Володимирівни на тему «Управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємств» є завершеною кваліфікованою науковою роботою, у якій викладено та обґрунтовано авторський підхід щодо управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємств.

Дисертація написана науковим стилем, матеріал викладено в логічній послідовності. За своїм змістом та результатом дослідження дисертаційна робота відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12, 13, 14 чинного «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 зі змінами), рекомендована до захисту, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доцент кафедри економіки підприємства та інвестицій

Національного університету «Львівська політехніка»

МОН України,

кандидат економічних наук, доцент

О. Я. Колещук

Підпис доцента кафедри економіки підприємства та інвестицій, к.е.н., доцента Колещука О.Я. засвідчую.

Вчений секретар

Національного університету «Львівська політехніка»

МОН України,

кандидат технічних наук, доцент

Р.Б. Брилинський

Членів секретар спеціалізованої вченої ради К 64.108.05
Dr. Чоймон